

Pielęgnacja osoby umierającej

Autor
Agnieszka Wejer

Pielęgniarka, Specjalista opieki paliatywnej

4 minuty czytania

W okresie, kiedy stan chorego ulega pogorszeniu w związku z postępującą chorobą, prowadząc nieuchronnie do okresu umierania możemy pomóc choremu właściwym postępowaniem pielęgnacyjnym.

Tak jak dbamy o jakość życia w chorobie, powinniśmy zadbać o jakość odchodzenia i [ostatnich chwil życia](#) naszego bliskiego.

Zobacz, jak postępować w ostatnich chwilach życia Twojego bliskiego.

Wskazówki , jak postępować przy chorym umierającym

- ✓ Zawsze należy brać pod uwagę, że chory wszystko słyszy. Dlatego odnoś się do niego z szacunkiem i tłumacz czynności, jakie zamierzasz wykonywać.
- ✓ Przy postępującym **osłabieniu chorego** pomóż mu w czynnościach [pielęgnacyjno-higienicznych](#), tj. [mycie](#), pomoc w [zmianie bielizny osobistej](#), [zmiana pozycji ciała](#). Zabezpiecz chorego w razie [nietrzymania stolca i moczu](#).
- ✓ Pamiętaj, że w czasie agonii należy zrezygnować z niepotrzebnych i uciążliwych dla chorego czynności pielęgnacyjnych, zachowując przede wszystkim atmosferę **ciszy i spokoju** w otoczeniu chorego.
- ✓ Przy **senności i splątaniu** chorego pozwól mu spać, miej cierpliwość i zrozumienie, że chory może być nielogiczny, mów spokojnym głosem, trzymaj za rękę, pogłaszcz.
- ✓ Przy **zaburzeniu świadomości** chorego, która utrudnia kontakt, niezwykle ważna jest uwaga, obserwowanie mimiki twarzy, która może wyrażać ból, pragnienie, problemy z oddychaniem lub inne niedogodności, takie jak niewygodne ułożenie. Chory może sygnalizować dolegliwości poprzez nadmierne pobudzenie, jęki, gestykulację rękoma.
- ✓ Przy **zmianach w oddychaniu** ułóż chorego w pozycji na wznak z uniesionym wezgłowiem łóżka, przewietrz pomieszczenie, włącz wentylator lub zastosuj tlenoterapię (jeśli chory korzysta z koncentratora tlenu).
W czasie agonii może pojawić się gwałtowna [duszność](#) (głośny przyśpieszony oddech). Jeśli zmiana pozycji i powietrze z wentylatora lub koncentratora tlenu nie pomogą, można zminimalizować ten objaw, podając leki zlecone przez lekarza (drogą podskórną).
- ✓ Przy charczącym oddechu spowodowanym drganiem wydzieliny w drogach oddechowych tzw. **rżeniu przedśmiertnym** zachowaj spokój.
Większość chorych jest nieświadoma tego objawu, zazwyczaj jest on niepokojący tylko dla

opiekuna.

Jeżeli to możliwe zmień ułożenie chorego, podkładając poduszki do pozycji półsiedzącej.

W przypadku zalegania bardzo dużej ilości wydzieliny – ułóż chorego na boku spróbuj usunąć wydzielinę z ust gazikiem.

Podaj leki zalecane przez lekarza. W wyjątkowych przypadkach możesz odessać wydzielinę ssakiem medycznym, wykorzystując miękkie cewniki.

Przy **problemie z przyjmowaniem posiłków i płynów**, jeżeli **chory nie chce jeść**, nie karm na siłę. Ważne jest **pojenie chorego** lub zwilżanie ust.

Przy pojeniu unieś głowę chorego tak, aby chory się nie zachłystnął. Możesz używać preparatów do zagęszczania płynów (dostępne w aptece), które zapobiegają zakrztuszeniu.

Przy **bólu** związanym ze **zmianami w obrębie jamy ustnej** (zmiany na śluzówkach, owrzodzenia, nadkażenie grzybicze) zrób delikatną **toaletę jamy ustnej**, często zwilżaj usta chorego, podawaj zimne płyny.

Przy **bólu** związanym z **zaparciami** zastosuj czopki lub delikatny wlew doodbytniczy.

Pamiętaj, aby dotychczas stosowane **leki doustne** zastąpić inną postacią, np. zastrzyki podskórne, plastry, spraye.

Pamiętaj:

Chory ma prawo **decydowania o sobie**, w szczególności do podjęcia decyzji o pozostaniu i umieraniu we własnym domu.

Zapewnij chorego o swoim wsparciu, gotowości do pomocy, zrobienia wszystkiego, aby ulżyć w cierpieniu.

Zapewnij choremu spokój, wygodne ułożenie (tak, jak chory lubił wcześniej).

Ostatnim zmysłem, który umiera jest dotyk. Dlatego ważne, aby chory czuł, że jest się przy nim. Możesz trzymać go za rękę, delikatnie głaskać.

Śmierć otulona miłością bliskich daje możliwość odejścia w spokoju, a także pozostawia spokój w sercu pozostałych członków rodziny.

Jeśli to możliwe **rozmawiaj z chorym o uczuciach**, pozwól powiedzieć to, co jeszcze nie zostało powiedziane tak, aby chory mógł odejść spokojnie.

Spróbuj zachować spokój, zaakceptować nieuchronność nadchodzącej śmierci twojego bliskiego, już i tak bardzo wymęczonego przez chorobę. Podziękuj za wspólne życie, wspomnienia i powiedz, jak ważną postacią był w twoim życiu.

Staraj się mówić nawet w sytuacji, kiedy chory jest bez kontaktu i wydaje się, że może ciebie nie słyszeć.

Zapytaj chorego, czy potrzebuje spotkania z duchownym. Jeśli tak, zapewnij takie spotkanie.

Unikaj:

- gwałtownych reakcji, takich jak krzyk, głośny płacz
- reagowania złością na zachowanie chorego, który może z różnych powodów zachowywać się agresywnie
- nie okłamuj chorego, że wszystko jest w porządku
- niepotrzebnych ingerencji pielęgnacyjno-higienicznych, zbyt częstej zmiany pozycji, karmienia na siłę

Materiały zamieszczone w serwisie bliskochorego.pl są opracowane przez ekspertów z dziedziny opieki paliatywnej, zgodnie z ich najlepszą wiedzą i doświadczeniem. Materiały te nie stanowią porady lekarskiej i psychologicznej, mają wyłącznie charakter informacyjny i nie mogą zastąpić bezpośredniej konsultacji ze specjalistą. W razie konieczności uzyskania pomocy medycznej należy zgłosić się do właściwego specjalisty.